

УКРАЇНСЬКА ДУМКА

Виходить о годині 8. рано.

РЕДАКЦІЯ, АДМІНІСТРАЦІЯ Й ЕКСПЕДИЦІЯ: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10.

Передплата:

Місячно	65 М
Чвартірочно	190 М
ЗА ГРАНИЦЮ:	
Місячно	100 М
Поодинокі числа	4 М
ЧЕТВЕРГОВЕ ВИДАВАННЯ:	
Місячно	12 М
Чвартірочно	38 М

Ціна одного примірника:
3 маринь.

ОГЛОШЕННЯ:
Рядок дрібно друк або його місце в рубриці „Оголошення“ 3 М, в „Надісланні“, в „Оповідках“ і некрологів 8 М. Між новинами і в редакційній часті 12 М. За дрібні оголошення платиться по 1 М. від слова; товстим друком подвійно.

Потішаючі симптоми.

Протест делегації З. У. Н. Р. на риській конференції.

„Rigasche Rundschau“ з 7. с. м. подає: Перебуваюча тут східно-галицька делегація предлужила риській мировій конференції такий протест: Уповажнена делегація Національної Ради Східної Галичини та її правительства, яка прибула до Риги для береження правнодержавних інтересів Східної Галичини, не зголосилася до участі в нарадах мирової конференції, бо вважає обі воюючі і зацікавлені сторони, Польщу і совітську Росію разом з радянською Україною за некомпетентне форум до розв'язки правнодержавного питання Східної Галичини.

Коли в тоці обряд мирової конференції делегація совітської Росії і радянської України після визнання державної незалежності Східної Галичини подалася під натиском польської делегації і згодилася в прелімінарнім мировім договорі прийняти такі демаркаційні лінії, по яким Галичина мала би остатися по за іднім боці — вважаємо за наш обов'язок як заступників легального правительства Східної Галичини піднести отсим якнайбільш рішучий протест проти якогонебудь, хочби навіть хвилевого розпоряджування територією Східної Галичини з боку Польщі, чи Росії, чи навіть Великої України. Бо кожне вирішення про територію Східної Галичини без згоди Національної Ради Східної Галичини являється ярким анасилюванням права самоозначення населення цієї території. Тому таке вирішення не може мати ніякого значіння і наш народ його ніколи не признає.

Самовільне рішення цим мировим договором про правнодержавне стано-

вище території Східної Галичини насилує безпосередню волю народу, яку Найвища Рада антапських держав рішенням з 11. липня 1919 (акцептованим і Польщею) визнала в тім напрямі, що про правно-державне становище Східної Галичини в останній інстанції має рішити саме населення Східної Галичини.

Супроти сього протестуємо проти трактування питання державности Східної Галичини як внутрішнього питання Польщі, бо український народ цієї території ніколи не хотів, не хоче й тепер бути прилучений до Польщі. Реалізуючи своє державне право проти анекційних апетитів Польщі, український народ вибором протягом останніх двох років в міжнародних відносинах признання Східної Галичини яко окремої правнодержавної одиниці і як окремого суб'єкту міжнародного права.

Вкінці, протестуючи проти якогонебудь значіння, важности і правної сили сього мирового договору відносно Східної Галичини, заявляємо, що питання самостійности Східної Галичини мусить бути в найбільшій часті розв'язане на світовій мировій конференції.

Рига, дня 7. жовтня 1920.
Уповажнена делегація Національної Ради Східної Галичини:
Д-р Кость Левицький, президент делегації, Д-р Осип Назарук, Ернест Теодор Брайтер, Д-р Лука Мишуґа.

Пам'ятайте про просовий фонд „Української Думки“! Журтви проситесь слати до Кривого Союзу Кредитового у Львові (Ринок Ч. 10.) на біжучий рахунок „Української Думки“.

Довкола війни і мира.

Вістка про заняття Києва українськими військами.

До польських часописів надійшла з Парижа через Варшаву доволі сензаційна вістка, будьтоби совітські війська спустили Київ а їх місце заняли українські відділи. Вістка стилізована до той мри неясно, що трудно визнатися з неї чи під „українськими відділами“ треба розуміти відділи Петлюри чи повстанців.

Французські кораблі під Одесою.

З Парижа доносять до польських часописів через Відень, що 12 до 14 французських кораблів зявилося під Одесою. Говорять, що є це французська помага для Врангля.

Союз народів проти „польського Д'Ануїція“.

З Лондону доносять до Варшави що делегація Союзу Народів яка була в Вильні має запропонувати відтяти довіз живности для дивізії ген. Желіговського, почім в парі з голодовою акцією пічнеться акцію мілітарну, яка повинна довести до скорої ліквідації виденської авантури.

Робітники в справі мира.

Голяндські соціалістичні газети заявляються за спільною акцією німецьких, французьких, англійських і бельгійських робітників, яка мала би на меті запобігти новій небезпеці війни, яку створюють французько-бельгійські воєнні приготування над Реном.

До історії побуту Української Галицької Армії на Великій Україні.

З місця постою армії У. Н. Р. надіслано нам з дати 10 жовтня 1920 отсі документи, до історії побуту Української Галицької Армії на Великій Україні в рр. 1919—19.0.

I.

У. Н. Р. Військове міністерство ч. 95. Постій, 27/VII. 1920 р.

До п. Огамана Володимира Колоничського, бувшого команданта залоги м. Хмільни, команданта Літинської бригади і т. д. В постою.

Військове міністерство У. Н. Р. наказує Вам передати принагідно нижче поміщену благодарність інтересованим, маючи відомість, що декотрі члени Комітету „Поміч хорим Галичанам“ знаходяться зараз як біженці на галицькій території.

Військовий міністр Генштабу:
Сальський, в. р.
Полковник.

II.

У. Н. Р. Військове Міністерство, Постій, 27. VII. 1920 р. ч. 94.

Просимо негайно вирівнувати передплату за Жовтень, щоби не було перерви в висилці.

До Комітету „Поміч хорим Галичанам“ на руки Голови пані Ольги Штернгас, горожанки м. Хмільника на Поділліу. Перебравши касову відчитність від п. Отамана Колодницького Володимира, бувшого команданта залого п. Хмільник, команданта Літинської бригади (група „Північ“) і т. д. за рік 1919—1920, Військове Міністерство У. Н. Р. сконстатувало з великою приємністю з докладів, залучених до касових актів дружне і правдиве республіканське співжиття поміж населенням Літинського повіту різних народностей і Галицькими Українськими військами У. Н. Р.

Військове Міністерство УНР. на сьому місці висказує отсим Комітету „Поміч хорим Галичанам“ та всьм ширим і гуманним горожанам Літинського повіту, котрі яким небудь робом причинились до сповнення самаритянського діла супроти героїв-козаків, котрих немилосердно валили з ніг тиф та чорна віспа, — а особливо єврейській інтелігенції м. Хмільника, що з самопожертвованням спільно до інфекційних шпиталів (Дім Єврейська Гімназія, Єврейський шпиталь, Городський шпиталь, Вища Початкова Школа, Двокласове училище і Міська Дума), несучи з собою материнську опіку і поміч в часах відсутності уряду УНР., велике та щире українське „Спаси бі“.

Військовий Міністр Генштабу:
Сальскій в. р.
Полковник.

До тих документів додає б. командант залого м. Хмільник і командант літинської бригади, отаман Володимир Колодницький таке пояснення:

В осени 1919 р. головно в місяцях жовтень, листопад і грудень немилосердно ксив тиф Галицьке військо, пересилене і зморене неуставними боями з Поляками в Галичині і з большевиками і Денікінцями на Наддніпрянській Україні. Хто не був в осени 1919 р. на Наддніпрянщині, хто наочно не бачив тисяч агоній загинувших найкращих синів України, або вкінці хто сам не перейшов кількакратно поворотного тифу, або хто не переболів сипного тифу, кого при життю не піддержали камфорні інєкції та милосерна рука і догляд чужих людей, той не може представити собі нещасної долі галицького козака, той не може зрозуміти трагедії галицької армії, перлини нашого народу.

Жмеринка, Винниця, Козятин — це Голгота наших бригад: Турбів, Уладівка, Бар, Немирів, Брацлав, Тульчин, Чечільник, Балта, Одеса і т. д., і т. д. це кладбища, які пожерли сотки і тисячі наших хоробрих козаків.

Одиноким може містом на Україні, де наші козаки найкраще лічилися із тифів та віспи, було містечко Хмільник на Поділліу з його 11 тифозними шпиталями, оснований при команді залого м. Хмільник і команді Літинської бригади.

Завдяки фінансам, які зуміла роздобути команда залого м. Хмільник і завдяки доброму співжиттю Галицьких козаків з мешканцями Літинщини і районом групи „Північ“, а головню завдяки єврейському населенню м. Хмільника соткам і десяткам соток хорих повернулось назад здоровля. В м. Хмільнику на 1500 переболілих на тиф, померло окло 60 козаків (що рівняється окло 4% смертності) та й це задля того, що транспорт хорих з фронту (район І. Галицького корпусу) виносив понад сто кілометрів раз, а друге, що

гарнізон Галицьких військ в м. Хмільнику пережив два розоруження: наслідком денікінської халепи і наслідком „непорозуміння“ з большевиками.

Хто із старшин та козаків Галичан чи Наддніпрянців в осени 1919 р. понав в Хмільник, і хто бачив його уладнані на європейський лад лічниць, що находились під військовим зарядом, як рівнож під зарядом „Комітету хорим Галичанам“ той мусить признати велике спідланья горожан Літинщини.

В осени 1919 року наповнилися Хмільницькі шпиталі хорими козаками із своєї бригади, козаками присиланими з фронту І. Галицького корпусу і козаками, полишеними Наддніпрянською армією в районі команди залого м. Хмільник, після кризи, яку того часу пережила Наддніпрянська армія. Навал хорих був дуже великий. Стан одинадцяти тифозних шпиталів доходив понад вісімсот. Військовий заряд шпиталів не міг уператися з хорими тим більше, що часто санітарний персонал дуже скоро заражувався і лягав поруч своїх пацієнтів. Бували часи, що протягом одного тижня злягав увесь шпитальний персонал, а протягом слідуєчого тижня новопридлений персонал теж добільшав стан хорих. Головно плямистий тиф шалів і мучив козаків горячкою, доходячою 40%. Здавалося, що наша Галицька група висунена найбільше на північ, не будучи в контакті з армією, вимре до послідного козака, тим більше, що майже цілий командний состав Команди залого і Управи військових шпиталів теж звалився скошений тифом.

В тих критичних хвилях вельми з Галичанами, симпатизуюче все населення нашого сектора, в першій мірі єврейська інтелігенція м. Хмільник zorganizувалась в „Комітет поміч хорим Галичанам“ та в „Комітет козацька безплатна чайня“ і своєю невтомною працею стала піклуватися загубленими. Я, як командант залого і бригади з найбільшою присиномістю і вдячністю пригадую собі хоч би такі картини із нашого побуту на Широкій Україні. Не раз ночюю, обізваючи і контролюючи службу по шпиталях бачилось, як в шпиталях під зарядом військовим козаки й платні санітарки обслуговують хорих а в шпиталях, котрими завідував вище названий Комітет, нічкують біля наших козаків Єврейські лікарі й курсітки і Єврейки-пані, головно так звана „Хмільницька буржуазія“ з п. Ольгою Штернгас, першою мільонеркою м. Хмільника на чолі.

На сім місці і з під наших рідних стріх шлемо дуже до нас прихильному населенню Літинщини, особливо Хмільничини і Комітетам: „Поміч Хорим Галичанам“ і „Козацька безплатна чайня“ сердечне наше спасибі і желання дай Бог дочекатись вже раз добрих і спокійних часів на Україні — При цій нагоді знов я, як бувший командант залого м. Хмільник і Літинської бригади, позволю собі в імені старшин і козаків визлоровців висказати Правительству У. Н. Р. найщирішу подяку за сердечне заінтересовання справою Команди залого м. Хмільник та за признання заслуг людей, що підпомагали нас в найприкрійших хвилях, так матеріально, як і морально.

Ширіть щиро народний часопис
Українська Думка

По дорозі за Збруч.

Камянець, 19 жовтня.

По майже двождневній подорожі залізницею, по цілому ряду пересідок добиваємося вкінці до Скали. Відсадо на стайці (радне на її руінах). Сходимо до місточки. Всюди видно сліди останньої вуличної борби між українською кавалерією і большевиками. Побиті шибви у вікон, полупані мури свідчать про події останніх днів. На вулицях рух, метушня; тротуари на ринок забиті купуючими та продавцями. „Транзакції“ робиться тут на місці, товар йде з рук до рук. Контрабанда розвинена до небувалих розмірів. З України перепачковується цукор, тютюн та харчеві припаси, а з Галичини пливе мануфактура, сіль, нафта. Близькість границі відчувається на кождому кроці. Стрічаємо „фіакра“ з Камянця, заминаємо і ідемо. Доїжджаємо до моста на Збручу. Граничний польський жандарм підходить і спинне візника і починається перевірка документів та нашого

багажу. Маніпуляція триває довго. Врешті жандарм скінчив, дає знак візникові, — ідемо дальше, але заледви кільканадцять кроків, бо знову здержує піднесена в гору рука жандарма українського. Процедура вже коротка. Вкінці ми по „другому боці“. Ідемо досить скоро. По дорозі стрічаємо безліч накопчених Жидами фір, всі тягуть до границі, так що мається вражіння, наче їхали якісь обози. Переїжджаємо через вічно брудний Орині і по більш чим чотирогодній доїзді доїжджаємо до Камянця. Мимо нас іде довгого побуту большевиків, місто на перший погляд ніщо не змінилось. На вулицях, як в кітлі. Військо, місцеве населення, фактори, газетчики — все змішане, розбігане, горячкове. Мимохить мається ілюзію великого міста. Пізнати, що це центр. Українську мову чути всюди, в склепах, ресторанах, в каварнях, на вулицях. Мимоволі дієно робиться, коли згадаеш Камянець два а навіть рік тому на-

зад. Заходжу в редакцію найбільш зараз в Камянці популярної газети „Слово“. Обмінюємось новинками та сходимо на тему теперішних відносин на Україні. Довідуся, як дуже страдало населення від большевиків, скілько перейшло українське громадянство до хвилі освободження Камянця українськими військами. Арештовання, розстріли, ревізії були на днівній порядку. Настрій у населення дуже сердечний у відношенню до армії. Останній побут большевиків обдер людей зі всіх ілюзій, які ще донебудь заховалися. Відноситься це головню до Жидів, котрі потерпіли дуже сильно як найбільше маєтна часть населення. Між иншим мав я нагоду балакати також з председником камянецької жидівської громади п. Фраткіном, котрий заявив, що орієнтація жидівська рішучо звернула на Україну, що впрочім заявило отверто жидівське населення при вході українських частин в Камянець. У привітанню їх Жиди брали активну участь.

Велике заінтересовання і вдоволення викликало тут арештовання камянецького архієрея і цілого ряду попів з під чорносотенного стягу, котрі своєю протіукраїнською агітацією старались перешкодити державному будівництву.

Поволі їзджують у Камянець державні установи, тиллові військові формції, вишколи і т. д. Камянець перелюджується. Начальником залого іменовано ген. Пилькевича, людину дуже енергічну, старого Українця, доброго жовніра.

З польських справ.

Ратифікація мирового договору.

До польських часописів доносять з Варшави, що ратифікація мирового договору мусить послідувати 17 днів після підписання договору в Ризі. Польське правительство заходиться над приготуваннями в цілі приспіння вступних формальностей. Вчорашні засідання ради польських міністрів, по вислуханню реферату Домбського заакцептувало ризький договір. В найбільших днях договір буде ратифікований а в 6 днів після ратифікації наступить виміна ратифікаційних грамот в Ревлю. Совітський уряд не полагає іще також справи ратифікації. Треба завважити, що на случай неполадження ратифікаційних формальностей з котрої небудь сторони, договір буде уневажнений.

Дискусія над договором.

На засіданню польської комісії заграничних справ з дня 20. ц. м. обговорювано польсько російський роземний договір. Між иншими в дискусії заявив Перль, що границі усталені в Ризі стоять в суперечности зі становищем П. П. С. Коли ходить о етнографічний принцип то ці границі посуноно за багато на схід. Натомість можна було відірвати від Росії цілу білоруську територію і створити незалежну державу. П. Люто-славські запитував в справі договору з Петлюрою, чи і о скільки та умова колідує з ризьким трактатом. На запит відповів Сапіга, що жадна колізія не заходить. Ризький договір не чинить з Польщі гарантій радянського устрою на Україні, натомість обймає признання безоглядної незалежности України.

Перед голосуванням над конституцією.

В польських соймових кругах робляться заходи, щоби голосування над трьома розділами конституції відложити до часу, коли буде розглянений проєкт конституції в цілости. Після припуссаємих обчислень, за сенатом голосуватиме 190 послів, проти сенату 186. Те відношен-

У війську настрій бадьорий. Головно знаменито бється кіннота, котра у великим бою на цілому українському фронті в днях 13—14 ц. м. спасла ситуацію, розбила свіжі татарські дивізії котрих ordre de bataille було прорвати український фронт і заатакувати Камянець. Однак розбиті протинаступом залізної див. ген. Удовиченка мусили податися 20-верст в зад, стративши три тисячі полонених, масу убитих і ранених та велике військо майно.

Роман Г.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

ня можуть змінити голоси Жидів і Німців. Жиди, як зачувати, за вишком ортодоксів, є за одноплатністю союму. Лодські Німці голосуватимуть проти сенату, а поморські Німці досі іще не вирішили питання.

Польські довги в Америці.

Після вашингтонського „Journal of Commerce“, винен польський уряд Зєдинним Державам (іхньому урядови як і приватній фірмі „Grain Corporation“) досі близько 100 мільонів доларів, що після теперішнього курсу виносить 26 мільярдів польських марок. Цей довг покритий облігаціями по 5 доларів, платними в трох, чотирох і пяти роках. Головну рубрику довгу творять военні прилади, продані Польщі, які лишилися у Франції після закінчення перемир'я. До цього приходять нова позичка, на яку збирала польська еміграція в Америці. Тому, що вона не вдалася, бо при чотиримісячній збірці серед 4 мільонів емігрантів дала не більше як 13 мільонів доларів (а обчислювано її на 50 мільонів), то також і цю суму в висоті 3-5 мільярдів польських марок треба вважати великим обтяженням польської державної каси, яка вже тепер разом має в Америці 30 мільярдів доларів. („Poln. Korr.“)

Польська валюта.

Після заяви польського міністра скарбу Грабського, фонди Польщі в золоті і сріблі є дуже марні. Польща має 35½ мільонів золота і срібла, порохованого на передвоенні німецькі марки. Виходить на яв відношення 1 до 1000, це значить, що на 40 мільонів скарбового золота і срібла є 40 мільярдів паперових банкнотів.

Присилайте передплату на місяць Жовтень.

Адреса: „Українська Думка“ Львів, Ринок 10/Л.

Голоси „поєднання“...

Серед нагінок польської преси на Українців і на цілу українську справу відзивається від часу до часу п. Й. Б. (криптонім професора університету) на шпальтах львівської „Газети Вечорної“ і старається займати із всіх польських публіцистів ще найменше вороже становище до української справи взагалі. Се є той же найбільше згідливий голос серед польської преси.

Тож інтересним буде знати, що те перше пише той аностол „поєднання“. У 5445 ч. „Газети Вечорної“ (з 21. вересня с. р.) в статті „Шкідність національної шахівниці“ пише той же п. Й. Б. між иншим:

„Остання війна мала також сю добру сторону, що пересвідчила цілий ту-тешній (східно галицький) світ, що Росія

в оружній розправі з Польщею не зможе видерти нам (Полякам) землі „czerwieńskoi“. Повинно се бути вже послідним досвідом, який пересвідчить хиба навіть сліпих, що лише тривала державна звязь землі „czerwieńskoi“ з Польщею запевнює її спокій і будучність.“

Дальше пише той „поєднавець“:

„Меч остаточно розсудив і рішив“... Дальше пише той ангел миротворець: „Евентуальне закінчення мира Польщі з Росією творить також послідну дату процесу, від котрої польське правительство справи землі „czerwieńskoi“ буде трактувати безапельційно яко справи власної держави. Евентуальні інтервенції коаліції не можуть переступати поза перетрактатії о характері розмови (!) при-телів, які є з собою в союзі.“

Польща не дасть собі накинута нічого, що нарушувало би це, що собі виборола зі зброєю в руках, зарівно в році 1918, як і в р. 1920".

Вкінці пише той „миротворець“: „Не бажаємо собі, щоби у Львові повставали нові українські інституції о державнім характері. Не бажаємо собі, щоби польська держава витворювала у Львові огнища (zagewia) нової боротьби“.

Се голос найбільше „поєднавчого“ із згідливих серед галицько польської суспільности.

Тойже „миротворець“ з оливною галузкою в руках пише в 5468 з 5. ч. м. „Газети Вечорної“ в статті „На тему угодних настроїв“ про український університет ось що:

„Не в одній польській голові існують поважні аргументи взагалі проти українського університету на лінії Львів—Станіславів—Коломия, а проект уміщення університету на схід від тої лінії (!) мав би гарячіше попертя“.

„Коли би повстав український університет у Львові, здемолювано би (Польками) його сейчас“ (!).

РІЖНІ ВІСТІ.

Україна і Польща.

„Газета Варшавська“ ч. 287 пише: „Польський уряд“ — як доносить „Курер Польскі“ — приготував ноту до уряду Української Народної Республіки з приводу підписання мирових прелімінарів з совітами та впливаючих з цього змін в польсько-українських взаєминах. Нота має бути уложена в сердечнім тоні і має зазначувати, що завішення з польського боку збройної акції, веденої враз з хоробрими українськими військами проти совітської Росії, в ніч не змінює зичливого і союзного відношення до Української Народної Республіки, яка на засаді руських переговорів буде найближчою сусідкою польської республіки“.

Така нота буде хіба муштардою по обіді для офіційних представників У. Н. Р.

турецького кабінету, заявив, що його програмою є прийняття мирового договору, заключеного турцкими націоналістами в Севр.

Розлам в партії німецьких незалежних соціалістів.

Як подає ВКБ. з Берліна, прийшло там в міській раді до розламу в лоні партії незалежних соціалістів. Більшість радних (незалежних соціалістів) належить дальше до правого крила партії.

Повстання в Панамі.

„Таймс“ приносять звістку, що в Панамі вибухло повстання, в яким бере участь бувший диктатор Кастро. Повстанці заняли місто Вікторія.

Справа воєнних відшкодовань

В звязку з переговорами між французьким і англійським урядами в справі суми відшкодовань „Таймс“ доносить, що англійський амбасадор в Парижі предложив в суботу ноту з проханням о выяснення в справі французької позиції та питанням хто буде знатоком, що має удатися на конференцію в Брюсселі.

Горті проти ратифікації мирового договору.

„Аз Ендер“ доносить, що начальник Мадярщини, адмірал Горті, задумує не ратифікувати мировий договір і носиться з пляном розв'язати малярське національне зібрання, а звернутися до малярського народу з закликком хопити за оружжя.

Йоффа представником совітів у Варшаві.

З Риги доносять до польських часописів, що в кругах большевицької делегації панує переконання, що уряд совітів звернувся до польського уряду з проектом утворення в Варшаві представництва уряду совітів. На становище представника совітів призначають голову большевицької делегації в Ризі — Йоффого.

Руський договір і ген. Врангелъ

„Курер Польскі“ доносить: Від особ з окруження ген. Врангеля, що прибули з інструкціями для Махрова чуємо, що переговори совітського уряду з Польщею викликали в окруженні ген. Врангеля пригноблююче враження. Армія ген. Врангеля числить в останніх часах 150.000 штиків і шаблук. Крім сього в порозумінню з польською армією боролося 30.000 Росіян. Одне це число надто мале, аби могло видержати в найближчим часі наступ большевицьких яких боеву силу навіть по польським погроми обчислюють на 2 до 3 міліони людей. По словам делегата і апровізаційні відносини на Криму представляються під ту пору дуже критично.

УДИ І ЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „УКРАЇНСЬКОЇ ДУМКИ“
зі Станіславова і околиці проситися складають у Видавництві **„ВИСТРИЦЯ“ Станіславів**
вул. Липова, ч. 1. (льокаль „Церков. Штука“).

З просвітнього руху у Львові.

В наших просвітних, подібно як і у всіх прочих суспільних організаціях, панує під хвилю повний застій, мертвечина. Живий нарід не може одначе дозволити, щоби такий стан довго тривав, а з окрема, що як раз події останних двох літ вказали, яким могутим чинником в життю народа являється просвіта. Томуто Головний Виділ тов-а „Просвіта“ віднісся до всіх своїх філій з зазивом приступити сейчас до відбудови нашого просвітнього руху в краю.

Одним з перших відгуків на сей зазив „були загальні Збори філії т-ва „Просвіта“ на місто Львів. Відбулись вони 27. м. м. в салі Музея Ставропільського Інституту у Львові. Збори отворив і опісля ними проводив радник Кирило Кахникевич, голова дотеперішнього Виділу сеї філії, покликавши на секретаря Зборів д-ра Ст. Біляка. З черги забрав слово проф. Мих. Галуциньскій і як голова Просвітної Організаційної Комісії при Головнім Виділі т-ва „Просвіта“

пояснив, що останній Виділ міської філії т-ва „Просвіта“ у Львові зівстав в наслідок воєнних подій в 2. останніх літах так здекомплетований, що не лише не зміг розвинути ніякої діяльности, але також по причині відсутности членів сього Виділу у Львові, скликанням Загальних зборів занявся з уряду Головний виділ і тому уступаючий Виділ філії не предкладає ніякого звіту. Бесідник підніс конечиу потребу обеднання українського населення Львова в сильну просвітню організацію і в тій цілі належить сотворити у Львові цілий ряд просвітних організацій, в яких українські громадяне мали би спромогу просвічатися і учитися. Задачу ту можна здійснити через творення „вищих народних шкіл“, в яких також старше громадянство мало би можливість своє дотеперішне образование заокруглити, згл. в вибраних собою напрямках поглибити. А що одним з перших чинників в поширенню народної освіти являється книжка, тож обовязком нашої просвітної організації є як найскорше покликати до життя у Львові „Народню Бібліотеку“, яка крім випозичальні містила би при собі й читальню книжок і часописів. Дальшу частину реферату присвятив проф. Михайло Галуциньскій справі зорганізованя „Вищої народної школи“. Початок тій незвичайно пожиточній інституції повинен дати Львів. Нам треба йти за приміром великих, державних народів, як прим. німецького, який відбудову свого розбитого організму, почав від просвіти.

З черги на внесок дра Біляка уділено дотеперішньому Виділови абсолюторію, а дальше згідно з пропозицією комісії-матки, зложеної з пп. дра Вол. Бачинського, проф. Михайла Галуциньського і Вас. Весоловського, вибрано до нового Виділу: адвоката дра Михайла Волошина головою, а пп. дир. Дениса Коренця, Василя Весоловського, о. д-ра Йосифа Застирця, Михайла Максимовича, проф. Омеляна Терлецького і Василя Чуму членами виділу, а пп. Марію Кекишівну, Степана Волинця і Михайла Таранька заступниками членів виділу. До ревізійної комісії увійшли пп.: Іван Ігнат, Василь Паньків і проф. Яків Яцкевич. В дискусії, яка опісля розвинулася, забирали слово деякі з численно зібраних учасників, як пп. о. д-р Застирець, І. Ігнат, проф. Яцкевич і пр., після чого нововибраний голова філії, д-р Михайло Волошин, замкнув збори промовою, виважаючо присутних до живої акції в просвітній області.

Нинішній стан нашої національної справи вимагає, щоби серед широких народних мас повести просвітню роботу з як найбільшою енергією, при чім треба належну увагу звернути на міста, які ми до тепер постійно занедбували. Крайна пора, щоби устала апатія до просвітньої праці у тых, що станом і знанням покликані до такої праці. Тому між діяльними членами тов-а „Просвіта“ повинен найтисся кожний інтелігентний Українець і кожда інтелігентна Українка.

ОСТАННІ ВІСТІ.

Телеграми польської телеграфічної агенції (ПАТ)

Звідомення польського генерального штабу.

Варшава. Зогляду на перервання вденної акції на фронті проти большевиків з днем 18. ч. м. о год. 24. на основі підписаного в Ризі перемир'я завішується дальше видавання пресових комунікатів ген. штабу. Н. К. п. в.

Арештовання міс Панкгорст.

Амстердам. КБ. „Телеграф“ доносить з Лондону, що міс Панкгорст арештовано за поширювання підбурюючих письм. Вернула вона тому кілька тижнів з Москви, де одержала від Леніна лист до англійських робітників, в котрому представлена як одинока справжня репрезентантка англійського пролетаріату.

Лондон. Райтер. Міс Панкгорст випущено на волю по зложенню приречення, що не буде вести комуністичної пропаганди.

Комуністична агітація в Італії.

Відень. Радіо. КБ. В Неаполі під час домової ревізії у 30 анархістів найдено багато комуністичних брошур на різних мовах. Кількох анархістів арештовано. Декотрим анархістам приказано покинути край

Боротьби в Ірландії.

Роттердам. КБ. Як доносять з Лондону в графстві Топерті в Ірландії застрілено двоох синфайнерів. Відділ з 8. військових вдерся до мешкання, забрав обох і потім їх застрілів.

Лондон. Вольф В палаті громад заявив представник правительства на інтерпеляцію наслідком подій в Ірландії, що від січня було вбитих 100 полісменів і 18 цивільних осіб, а ранених 160 полісменів і 60 цивільних.

Прапори рос. республіки.

Москва. Окружне радіо до всіх правительств. Російське правительство подає до відома, що Центр. виконуючий комітет установив такі прапори республіки С. Ф. С. Р. Перший народний прапор з червоно золотими російськими буквами Р. С. Ф. С. Р. у лівому горішньому куті. Другий прапор воєнної флотії: червона керма, синій якор, на цьому червона п'ятикутна звізда з білим берегом, російські букви: Р. С. Ф. С. Р. в білій красці на дручку якора. Третий прапор торговельної флотії: червоний, з великими білими російськими буквами Р. С. Ф. С. Р. по середині. Візпні вишлеться недозві відносним правительствам. Підп. народний комісар для загр. справ Чічерін.

Справа престолонаслідства в Греції.

К-гавзен. Радіо. „Тел. Уніон“ доносить: На зазив професора Відаля відіхав професор Дельбе спеціальним поїздом з Парижа до Атен. Часописи широко розписуються про справу престолонаслідства. Кн. Павло є у свого батька в Ціріху, але бувший король міг

би дозволити на вступлення на престол свого найстаршого сина лишень під деякими услів'ями. „Ексцельсіор“ доносить, що бувший король Константин задумує вернути до Атен, щоби відзискати престол. Про кандидатуру кн. Короля, другого сина бельгійського короля Альберта нема мови.

Страйк в Англії.

Берлін. КБ. „Берл. Тгблт“ з Гаги: Союз залізничників в Йорку прийняв резолюцію, в котрій поручає делегатам голокувати за страйком.

Лондон. Райтер. Погляди в кругах союзу залізничників розбіжні. Коли численні секції заявляються за маніфестаційним страйком, інші зовсім цим не одушевляються. Справу розглядатимуть у парламентарній комісії професіональних союзів і в виконуючій комітеті транспортних робітників. Думають, що вчерашні конференції між правительством і гірниками дадуть надію скорого навязання переговорів.

Українське збіжє для Франції.

Париж. Радіо. Пароход „Константин“ причалив до пристані в Альжирі везучи 4.500 тон збіжя призначеного для Франції, а висланого Вранглем. Інші посилки вже заповіджені.

Засідання Ліги народів в Брюсселі.

Брюсселя. Авас. Рано відбулося перше засідання Ради Ліги народів. Вислухано звіг льорда Бальфура про майбутню конституцію Вірменії, потім буде дискусія над сею справою. Дальше займається Рада справою округів Евпен і Мальмеді, про що зложить звіт представник Бразилії Да Кунга. Слідуючою точкою нарад буде справа організації боротьби проти тифу, вкінці справа видатків получених з діяльністю різних тимчасових комісій, утворених Лігою народів.

Справа видалення російських комуністів з Німеччини.

Берлін. КБ. В соймі союзу мін. загр. справі Сімонс виголосив промову в спраі внесення незалежних щодо знесення приказу видалення Зіновева і Лосовського. Три російські провідники дістали дозвіл на приїзд до Німеччини на 4 тижні під услів'ям, що не виголосуватимуть ніяких політичних промов. Та вони не додержали цих услівій. Крім цього прибуло до Гамбурга кількох делегатів, недопущених до Німеччини, котрі використали свій побут до агітації.

Російські методи не надаються до Німеччини. Можна надіятися, що німецькі робітники зрозуміють це вкінці. Ціла справа обтяжує не лишень відносини з Росією, але правительство мусить здати собі справу, що воно само в більшости поносить вину цього стану. Бесідник вказав вкінці на сильну віру німецького народа в будущнню російського народа. В голосованню внесення незалежних відкинено.

В кожній українській хаті повинен знаходитися щиро народний часопис

Українська Дума”

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

З дороги життя.

Дорога купіль.

Посли польської народної партії створили онаді великий шум у варшавському союзі сенсаційною інтерпретацією в справі купільної купелі жінки одного з польських послів за границею.

Ся історична подія ось як виглядала: Польське посольство при Ватикані займало гарну віллу при via Nomentana за яку платило 3000 лірів місячного комірного. Та п. послови і надзвичайно уповноваженому міністрови д-рови Юзефови Веруш Ковальскому, а особливо його достойній дружині не сподобалося се мешкання як надто скромне та не відповідаюче надзвичайному посольському достоїнству.

Пан посол вспів переконати в сім і варшавське правительство, тому на приміщення посольства винаймлено одну з найкращих палат в Римі „Palazzo Rospiglios” за скромною місячною оплатою 8.000 лірів.

В палаті сій було лиш 20 комнат і 6 салонів. Пять кімнат призначено на бюро посольства (бо в посольстві є п'ятьох урядників) а решту зайняв сам п. посол.

Та сталося нещастя. Одної днини пані послова після купелі забула закрити кран. Вода розлилася широко, перетекла через стелю та понижила дорожочні фрески старих малярів, гобеліни, обивання, Властителька палати княжна Роспіліозі оцінила шкоду на 8 мільонів лірів (90 мільонів польських марок!) і зажадала від польського правительства заплати сеї суми.

Польське правительство очевидно мусітиме заплатити за шкоду, та важне се, що за сю ціну пані послова Веруш Ковальська пересовглася до історії. Колись по роках, як польська молодіж в школі буде виконувати лекцію про пир Клеопатри і перш розпушені у вині а схоже шукати аналогії в історії „краю родзинного”, то матиме прекрасний уступ про дорогу купіль жінки польського посла при Ватикані.

Ся подія, що колись певно буде опісвана яким польським поетом і мені навіває тривожні гадки. Я не від сьогодні тремчу за жінки наших послів, що розсілися в столицях европейських держав. Случайно кілька їх знаю, ще навіть з тих часів, як совгались на марно фротерованій долівці „Народного Дому” і не передчували, куди їх колись доля занесе. Случайно теж долітають до мене вістки про них і від них. Не буду їх переповідати. Користаю лиш з нагоди і кличу до них з глибоким стрівоженою душою: Шановні землячки! Обережно з заграничними краями!

Тиберій Горобець.

НОВИНКИ.

— Арештовання. В Залізниках арештували польські власти д-ра Андрія Бурчинського, б. санітарного шефа Г. А. Д-р Бурчинський приїхав до Залізнич в Україні.

— Недоля української школи. Жіночий учительський семінар СС. Василіанок в Яворові має у нас добру і заслужену славу. За добре ведення науки призначено йому вже за австрійських часів право прилюдности. За польської влади перевели візитацію семінара інспектор Краєвої Шкільної Ради у Львові п. Матієв і п. делегат Собінські. Оба вони ствердили, що наука ведеться правильно і внесли до Варшави пропозицію, аби семінарови признати далі право прилюдности. Одночасно поручив п. делегат Собінські інспекторови Матієву перевести матуру. Коли матура скінчилася, польське міністерство освіти анулювало її, та поручило перевести інспекторови Матієву матуру в друге. З сього вийшли для управи семінара і учениць величезні втрати, бо Управа мусить удержувати через цілий час цілу комісію і учениць, а учениць мусить зіхатися з цілою Галичиною та втратити непотрібно бодай в місяць часу. Такі прикри і непотрібні несподіванки повинно було польське міністерство українській школі заощадити, тимбільше, що в цілім культурнім світі не водиться так, аби ті самі люди, пе-

ред тоюж самою комісією і введом, здавали два рази той сам іспит.

— Пеховна газета. Редакцію „Українського Слова” покинув на днях з принципіальних мотивів п. Федір Дудко. Це вже третя з ряду сецесія в редакції „У. С.”

— Пошести у Львові. На основі виказу львівського фізикату в передостаннім тижні у Львові було хорих на черевний тиф 12 осіб з міста, з провінції 8, в минулій тижні 17, з провінції 14 осіб; на червінку занедужало 41 у Львові і 13 на провінції, в минулому тижні 20—14 осіб; на шарлатину 39—3, в мин. тижні 31 до 7 осіб; на пятнистий тиф 2—2, в мин. тижні 2—3 осіб. На червінку померло з мин. тижні 10 осіб, в тім і особа з провінції, на шарлатину померло в місті 4 і одна особа з провінції.

— В рівнорядних українських відділах державної гімназії в Стрию відбулися доповнючі і повторні іспити по фєрїях, а 22. с. м. починається правильна наука. Українських відділів є десять: дві нижші класи числять по два відділи.

— Додатки для інвалідів. На основі закону з 9. липня ц. р. ухваленого польським союмом признано інвалідам, що є в недостатку, такі додатки до побирачих рент:

Для інвалідів:

- V. кат. (15% — 27%) 40 мк. місячно
- IV. кат. (26% — 40%) 60 мк. місячно
- III. кат. (41% — 60%) 150 мк. місячно
- II. кат. (61% — 80%) 400 мк. місячно
- I. кат. (81% — 100%) 80 мк. місячно.

Інваліди, які є в недостатку та хочуть дістати ці додатки до рент, мусять внести письмений подання до Експозитури Секції опіки на приписаних формулярах, які можна дістати в магістратах та старостах.

— Зголошення воєнних втрат. Галицький комісаріят Головного Ліквідаційного уряду подає до відома, що місцеві оціночній комісії для усталення і оцінки воєнних втрат з часу світової і польсько-української війни є уповажнені до приймаання зголошень воєнних втрат по лень 31. грудня ц. р. включно.

— Не перебирають. Олоді прибув до Варшави санітарний поїзд бельгійського Червоного Хреста під командою бельгійського офіцера. Та вже коготкий побут в столиці польської Річипосполитеї записався прикро в пам'яті Бельгійця, бо якісь невдячні люді закралася до переділу команданта поїзду та викрали з нього усі його річи, мундури з численними воєнними відзнаками, цілу гардеробу і білля та 5000 бельгійських, 2000 французьких франків, 1000 франків в сріблі і т. и. Досі справників крадіжки не висліджено.

— Ще одне вбийство під Львовом. На полях в Камінополі найдемо оноді закопаного трупа мушцини невісною імені. Судова комісія сконстатувала, що труп лежав закопаний від кількох днів і мав перестрілену голову. В околицях Львова це в останніх часах не перший випадок.

— Жінки на оксфордському університеті. Цього року допущено перший раз на університет в Оксфордї жінки в характері звичайних слухачок. Досі вписалося 110 студенток.

— Дефіцит французьких залізниць — як доносить „Matin” досягне суми 2 мільярдів франків.

З літератури і мистецтва.

Цими днями вийде з друку в Станіславові ч. 1. ілюстрованого журналу злободенної сатири й гумору „Іжак”. Покінь що участь в журналі обіяли (по алфавету): О. Бабій, Микола Вороний, Роман Голяня, Лука Грабуждов, Худ. О. Грен, Федір Дудко, Ів, Журбенко, худ. Зе-Пе, худ. П. Ковжун, худ. С. Коломиєць Коломиєць, Ол. Копрівський, худ. В. Мозалевська, худ. І. І. Мозалевський, Оуд. С. Паночіні, худ. П. Петіт, худ. З. Подушко, К. Поліщук, худ. В. Рєзів, худ. А. Румерскірх, Волод. Самійленко, худ. П. Тамарин арх. Топорків, Лесь Хомин, А. Христяч, Степан Чарнецький (Тиберій Горобець).

Редакція тимчасово міститься в Станіславові, Готель Централь, 37. Редактор: Федір Дудко. Видавець: Худ. І. І. Мозалевський.

Смерть польського портретиста. Дня 19. ц. м. помер наглою смертю в Варшаві знаменитий польський портретист,

директор варшавської школи мистецтва Станіслав Ленц. Ленц належав до найоригінальніших малярських таланів сучасної Польщі. Образувався зразу в варшавській рисунковій школі, відтак в Монахівській академії. Занім найшов себе в портреті, займався карикатурою, в якій дав декілька знаменитих креацій. З кращих його композицій слід згадати Короля Ліра, Серенаду, Антикваря, Ферцентак і др. На варшавському ґрунті був одною з характеристичних постатей.

З інтимного дневника Боделера. На днях вийшли в німецькому перекладі журнальні записки Шарль Боделера, з останніх літ його життя. Виймаємо з них кілька глибоких змістом афоризмів: Говорять, що я маю трицять літ; але коли я жив три хвилини в одній, то чи не маю я 90 літ? — Можна сказати, чоловік засипляє день в день з такою відвагою, яка була би вповні незрозумілою, колы ми не знали, що вона є результатом несвідомости небезпеди. — Мусимо працювати, коли уже не думаючи про те, то з розпуки, так як все зведе до останньої істини, робота менче нудить аніж забава. — В кожному хвилину роздавлює нас ідея і сензація часу. А є тільки дві дороги якими можна втечи перед трою зморомі і забути її: забава і праця. Забава зуживає нас. Праця зміцняє. Вибираємо ми. Оскільки більше користуємося одним тим більша відраза росте в нас до другого. Можна забути час, коли ним послугуємося. Усе робиться на старій зразок.

Оригінал баніції на Мартина Лютера. В Віргемберському городському архіві найдемо одинокий первісний текст баніційної булли виданої проти Мартина Лютера в 1520 р. З цього оригіналу було зроблено три сучасні копії, з яких дві привіз д-р Йоганн Ек до Німеччини а третю післаню Карлови V. до Испанії. На днях уриступлено оглянення цього памятника ширшій публіці.

Переписка Редакції.

Радникова Гамчичевичеві У відповідь на отвертий лист до Редакції „У. Д.” а силаємо Матеріал до відповідного висвітлювання.

Оповідання.

Субота, 23. жовтня 1920.

Сьогодні гр.-кат.: М. Евлампія. — прав.-кат.: Евлампія, Евлампія. — рим.-кат.: Івана Капістр.

Завтра гр.-кат.: 21. Н. по Сов. св. Д. — прав.-кат.: 21. Н. по Зел. Свят. — рим.-кат.: 22. Н. по Зел. Свят.

РЕПЕРТУАР НАРОДНОГО ТЕАТРУ ТОВ. „УКРАЇНСЬКА БЕСІДА” У ЛЬВОВІ.

Саля Музичного Інституту ім. Лисенка (Шашкевича 5).

В суботу, дні 23. жовтня 1920 „Дзвін до церкви синіага, а сам в ній не будає”, (Лєвова квітра), комедія на 4 дії Л. Яновської.

В неділю, днє 24. жовт-я 1920 „Назар Стодола”, драма в 3 діях Т. Шевченка. В другій дії „ВЕЧЕРНИЦІ” Н. Щинського.

Початок 6 год. 7-ий вечєром. Цни місць від 15 до 40 марок. — Билети раше по кабуття в „Нар. Торгової” (Ринок 36.), а в день вистави від год. 4-ої попол. при касі театр.

Завазовий Кружок Тов. українських ремісників і промисловців „Зоря” у Львові розпочинає з днем 1. листопада ц. р. курс танців. Вписи приймається кожної середі і неділі від 6—8 год. вечєром в льокалі при вул. Біомєнській ч. 25. 359 5—7

ЛИСТУВАННЯ.

(Зявлять і відповідь).

Осипє Боднарєвичі! Подай зараз адресу сього побуту. П. Микитин, чет. Табєр пєловєних ч. 7. Тухольна на Поморію. 1—3

Василь Цьонан — нар. учитель, хто знає де знаходиться або якунебудь вістку, прошу подати батьковч Михайловч Цьонанєвч в Краснім ад Буск. 386 2—2

Дрібні оголошення.

ГЛЯДАЮ СЕЙЧАС при українській родині кімнати умебьованої, можливо з осібня входом, оіагом, і бєлугою і харчєм. Зплата частинно прові ітати. З олошення до Адміністрації під „Судовна”. 392 1—2

ПРИЙМУ лекцію на сєлі з народніх, виділєвч, або низших гімє. клєс. Матуриєт, О Пєжєйєвєській, п. Пєчєнїжин, с. Рунгурі. 393 1—3

БРАВАЛЄР на і роівнішї пошуєєє незалежної, інтєлієнтної і чесної жінки — першорядної кухарки — котра б зєнялась зарєдєм дому. Зголошення під „Мієто 33” до Адміністрації. 384 2—3

МОЛОДИЙ АКАДЕМІК тепєр учитель, ожеєнієтєсь з симпатичною пєанно, найрадше влаєтєлєтьєю рєальности. Зголошення з фотографією слати до Адміністрації Української Думки під „Єнергія”. 388 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

ПОВІТОВЕ ТОВАРИСТВО КРЕДИТОВЕ

„ВІРА”

в РАВІ РУСЬКІЙ

просить усіх П. П. Урядовців, які затягнули позички, та не відновили векслів мимо візвань, щоби до 8 днів справу полагодили, бо векслі будуть судово записвані. 391 1-1

Найгарніша льоката капіталу!

ОДИНОКЕ УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПОСЕРЕДНИЦТВА КУПНА І ПРОДАЖИ

ЄВСТАХІЯ ІГНАТА

Львів, Курнова 24.

МАЄ ЗАРАЗ НА ПРОДАЖ БІЛЬШЕ РЕАЛЬНОСТЕЙ ВІД 200 ТИСЯЧ МАРОК ПОЧАВШИ.

Не зволікати — не назумуватися 375 бо час — то гроші! 2—3

ВЕЛИКА ВІДЛИВАРНЯ

ЦЕРКОВНИХ ДЗВОНІВ

з мелодійно-гармонійним звуком, ваги від 20 до 25.000 клг. —

П. ДУТНЕВИЧА в Станіславові.

Склад готових дзвонів і всякого роду церковних знарядів як часи, хоругви, фєлєніє, хрєстїє, образів і т. п.

Міський Базар I, Біля гр. кат. катедр. церкви в Станіславові. 379 3-30

ОДИНОКЕ УКРАЇНСЬКЕ ПАРЦЕЛЯЦІЙНЕ ТОВАРИСТВО

„ЗЕМЛЯ”

у Львові, Ринок ч. 43.

Переводить парцеляції більших посіlostей, інтабулює зараз купців за влєстєлєлів куплєних ними ґрунтів. 361 5—10

Має урядовє уповажнєєє до парцєляції. Приймає гроші на вкладки шадивчі. Дєє інформації в сєєєє парцєляційних.

ПІД КРИЛАМИ ЦЕРКОВ

ЗНАМЕНИТА ПОВІСТЬ З ЖИТТЯ НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ.

До набуття в Адміністрації за попереднім надісланєм 6 Ми. і 4 Ми. на поштову пересилку.

Від 19. ц. м. Нікотеатри КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють трагедію двох мушци і одной жінки п. в. XV 3—2

КРЕОЛЬКА

з Рєссєль Орлею і Carl de Vort'ом в головних ролях.